

Biblioteca de carte românească din Novi Sad.

acum mai lesne să guste din adâncimea și frumusețea reflecțiilor din aforisme, cugetări, eseuri, scrisori, comentarii, note, interpretări, intuiții geniale ale istoriei și culturii românești. Va fi aici implicată o anume particularitate a spiritului uman, venit expres din România, aceea de a avea măcar parțial acces la logos, tocmai această accedere determinând ca spiritul cărții să capete „putere proteică”. După trei zile de organizare bibliologică a lumii cărții s-a născut o *bibliotecă*, în viziunea magic-cuprinzătoare a lui George Călinescu aceasta echivalând cu o sărbătoare a spiritului, cu o victorie a cuvântului tipărit asupra timpului cotidian, cu o luptă victorioasă a omului proteguit de divinitate asupra disperării și angoaselor de tot felul.

Să fie oare cartea, prin însăși constituția sa vie și multidimensională, o funcție și o stare de particularizare a ființei noastre întregi? Cu certitudine este o structură real-dinamică, de devenire și de trecere a omului din condiția sa primară într-una rațională, activă și liber creatoare, prin ea omul iese în lume și rămâne în istorie. Să spunem că odată ieșiți în lume, alături de cartea care ne poartă spiritul și cultura română, gândul și blândețea din suflet, fapta și credința specifice spațiului mioritic-carpatic, ieșim de fapt spre acele zări chemătoare și însetate de valorile patrimoniului universal,

axiologie în care mentalitatea și sensibilitatea creației românești își au locul distinct.

La emoționanta primire de la Guvernul Voivodinei a micii delegații din Iași (C. Agache, M. Grinea, A. Donose, I. Zanet, L. Manea și subsemnatul), jovialul și cunosătorul de literatură română Pavel Domonji, ministrul minorităților, aprecia înființarea acestei biblioteci la Novi Sad ca pe un eveniment cultural unic, iar Dragan Cojic, directorul bibliotecii municipale, ca pe o firească oază de spirit românesc ce se alătură fericit celorlalte aparținătoare culturilor minoritare. Să amintim și afirmația lui Lucian Marina, președintele Societății de limba română din Voivodina, potrivit căreia, în sfârșit, comunitatea românească dispune de un veritabil centru de informare, de un loc seducător pentru toți intelectualii români de aici și pentru alte categorii de cititori, am adăuga noi. Să încheiem cu sublinierea frumoasei performanțe a Bibliotecii „Gh. Asachi” din Iași, aceea de a fi fondat a doua bibliotecă de carte românească peste granițele țării, după cea din centrul Chișinăului, și că se gândește deja la o treia, cea de la Cernăuți.

NICOLAE BUSUIOC
Director al Bibliotecii „Gh. Asachi”
Iași

Biblioteca publică

Manifestul UNESCO pentru bibliotecile publice proclama în ediția sa, a treia, din 1994 încrederea în biblioteca publică ca forță vie pentru educație, cultură și informație și ca agent esențial pentru stimularea păcii și bunăstării spirituale prin gândirea bărbaților și a femeilor. De aceea UNESCO încurajează administrațiile guvernamentale naționale și locale să sprijine și să se angajeze activ în dezvoltarea bibliotecii publice. Este atât de clară ideea principală a Manifestului. Dar nu și la noi.

Confruntată cu contradicții fundamentale, societatea basarabeană încearcă diferite căi de ieșire din criza care-i macină temeliiile și pentru procurarea unor mijloace financiare nesemnificative de moment este gata să pună sub cuțit cultura generațiilor viitoare.

Recent, lumea bibliotecară din republică a fost bulversată de zvonuri care din păcate s-au dovedit a fi cea mai crudă realitate. Programul de măsuri pentru realizarea Legii nr. 96-XIV din 16 iulie 1998 „Privind rectificarea bugetului pe anul 1998” și Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr. 121-XIV din iulie 1998 „Cu privire la măsurile primordiale de asigurare a executării Legii privind rectificarea bugetului pe anul 1998” aprobată prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 1096 din 4 noiembrie 1998 prevede „comasarea bibliotecilor școlare cu bibliotecile sătești și trecerea lor în subordonarea Ministerului Educației și Științei”.

Hotărând această problemă, Guvernul n-a găsit de cuviință să solicite părerea specialiștilor din domeniu de la Consiliul Bibliote-

conomic Național, Asociația Bibliotecarilor sau Biblioteca Națională, care are responsabilitatea metodologică a bibliotecilor publice, specialiștilor care au un cuvânt de spus în această problemă și care ar fi putut propune soluții rezonabile.

După ce pe parcursul ultimilor ani au fost lichidate 250 biblioteci publice și reduse posturile a peste 400 bibliotecari, Guvernul nu găsește nimic mai bun decât să comaseze și restul bibliotecilor sătești cu cele școlare și în felul acesta să lichideze practic rețeaua bibliotecilor publice sătești. Mai mult decât atât, nu s-a luat în considerare nici faptul că în Parlament urma să fie aprobată noua structură administrativă. Ce se va întâmpla acum? Oare nici măcar comunele nu vor putea păstra o bibliotecă publică? În România anilor dictaturii ceaușiste bibliotecile publice s-au confruntat cu o situație aproape similară, însă acolo biblioteca publică n-a fost lichidată ca unitate administrativă, se lucra totuși câteva ore cu indemnizație. Cu toate acestea, bibliotecile publice au fost aproape distruse și acum statul român cheltuie sume enorme pentru reabilitarea lor.

Conform datelor statistice pentru anul 1997 în bibliotecile publice sătești sunt concentrate peste 11 milioane de publicații, adunate cu atâta greu de-a lungul anilor. Colecțiile existente sunt enciclopedice și au menirea să satisfacă necesitățile de lectură și informare ale tuturor categoriilor de cititori. Biblioteca școlară are însă statutul său și prevede susținerea procesului instructiv-educational, ea fiind supusă programului general de activitate a școlii.

Dispariția bibliotecii publice din mediul rural ar limita accesul cetățenilor la tezaurul de cultură scrisă, periclitează dreptul cetățenilor la informație declarat de toate documentele internaționale ca unul din drepturile fundamentale ale omului.

Or, biblioteca publică nu este un lux, ea a fost concepută și a însemnat în toate timpurile singurul garant de protecție socială în cultură. Sărăcirea excesivă a populației a făcut imposibilă pătrunderea cuvântului scris în majoritatea familiilor și mai ales în localitățile rurale. Cine mai poate cumpăra astăzi o carte sau se mai poate abona la un ziar care valorează

cât două-trei salarii minimale? Un sat de oameni, cu eforturi comune, poate, însă și trebuie să mențină o bibliotecă publică. Nici cele mai dezvoltate țări, unde nivelul de trai al populației este la înălțimea demnității de om nu au renunțat la serviciile bibliotecilor publice. Toate statele, inclusiv cele din lumea a treia, pentru care UNESCO are programe de dezvoltare speciale, mențin și dezvoltă aceste structuri. Nu în zadar Manifestul UNESCO pentru bibliotecile publice a fost redactat a treia oară și de data aceasta a pus accentul anume pe aceste aspecte.

Dacă va fi înfăptuită lichidarea bibliotecilor publice, statul nostru urmează a fi unicul stat în lume fără biblioteci publice în localitățile rurale. Or, biblioteca publică nici pe departe nu și-a atins scopul, și nu și-a consumat funcțiile, mai ales la noi.

Oricum, piatra a început a se rostogoli și acum numai un miracol o poate opri pentru că foarte mulți reprezentanți ai organelor diriguitoare numai atâta așteptau. Pentru ei cultura a fost și va rămâne a cincea roată la căruță. Mulți nu se vor ridica nicicând la înțelegerea adevărului, că investiția în cultură este cea mai valoroasă investiție în viitor. Este cunoscut faptul că ce se seamănă strâmb, strâmb crește. Or, lipsită și de bruma de cultură semănată de biblioteca publică, unica instituție de cultură funcțională în anii din urmă în satele Moldovei, populația satelor noastre se va închista și mai mult sub carapacea ignoranței și inculturii. Noi nicidecum nu putem învăța din greșelile altora. Cu încăpățănarea care ne caracterizează insistăm să învățăm din propriile noastre greșeli.

În anii de tristă amintire cu o furie fără precedent în istorie, au fost șterse de pe fața pământului lăcașele de cult din satele și orașele Moldovei. Acum statele și comunitățile din multe părți ale lumii cheltuiesc sume enorme pentru a le reconstrui sau a le reface, acolo unde s-a mai păstrat ceva. La noi, în loc să trecem la reconstrucția lor, sabia lui Damocles atârână și asupra bibliotecilor. Oare nu s-a aflat și prin părțile noastre că bibliotecile, deopotrivă cu școala și biserica, au stat dintotdeauna la temeliiile spiritualității unui neam?

VERA OSOIANU

Cercetare științifică și imagine publică

Consecvența cu care Biblioteca Județeană „Ion Heliade Rădulescu” se implică în viața culturală a județului Dâmbovița merită a fi privită cu ceva mai multă atenție. Mai întâi pentru a spune că nu este vorba în nici un fel de ambiția deșartă de a se amesteca peste tot, pentru a fi luată în seamă. Sub acest aspect, se poate spune, cercetând programele anuale, că se manifestă chiar o rețineră față de numărul de manifestări la care ar putea fi parte. Rezultă de aici nu o nonimplicare, ci o selecție după criterii bine alese a acelor programe pe care le inițiază sau doar le susține. Distingem astfel o primă dimensiune: existența unei ierarhii valorice alcătuită cu simț critic în tot ceea ce întreprinde. Biblioteca județeană nu propune orice, nu se asociază cu oricine și, mai ales, nu se expune oricând. Rezultă o a doua dimensiune pentru oferta sa: selecția programelor oferite marelui public. După valoare - am văzut - după tradiție și după oportunități. Adică există o măsură în alegere constituită în timp, după criterii sigure.

Că este așa ne-o dovedesc multe din programele propuse în ultimii ani. Am putea face referire la oricare din acestea, ne vom opri însă la cel mai recent desfășurat în zilele de 9-10 decembrie 1998 la Târgoviște Sesiunea de studii și comunicări, *Târgoviște - continuitate culturală în timp*, perpetuează implicarea Bibliotecii județene, alături de colaboratorii săi, Arhiva, muzeele, universitatea și școlile târgoviștene, în mai buna cunoaștere a bogatelor tradiții formate de-a lungul secolelor în cetatea de scaun a Țării Românești. Pentru aceasta, în prima Secțiune a Sesiunii de comunicări, inspira